

ЕВРОПЕЙСКИ ПАРЛАМЕНТ

2009 - 2014

Документ за разглеждане в заседание

A7-0197/2012

8.6.2012

ДОКЛАД

съдържащ препоръки към Комисията относно достъпа до основни
банкови услуги
(2012/2055(INI))

Комисия по икономически и парични въпроси

Докладчик: Jürgen Klute

(Инициатива – член 42 от Правилника за дейността)

СЪДЪРЖАНИЕ

	Страница
ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....	3
ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ: ПОДРОБНИ ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИСКАНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ.....	7
СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ПО ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР И ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ.....	15
РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ	25

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

съдържаща препоръки към Комисията относно достъпа до основни банкови услуги (2012/2055(INI))

Европейският парламент,

- като взе предвид член 225 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 27 октомври 2010 г., озаглавено „Работна програма на Комисията за 2011 г.“ (COM(2010)0623), и по-специално споменаването на предвидено „законодателство за достъп до основни банкови услуги“,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 13 април 2011 г., озаглавено „Акт за единния пазар: дванадесет лоста за насърчаване на растежа и укрепване на доверието“ (COM(2011)0206),
- като взе предвид съобщението на Комисията, озаглавено „Европа 2020: стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“ (COM(2010)2020),
- като взе предвид Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. относно платежните услуги във вътрешния пазар¹, и по-специално създаването на единна зона за плащания в евро (ЕЗПЕ),
- като взе предвид Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм²,
- като взе предвид консултациите на Комисията относно финансовото приобщаване: гарантиране на достъп до основна банкова сметка от 2009 г. и на достъп до основна разплащателна сметка от 2010 г.,
- като има предвид Препоръка 2011/442/ЕС на Комисията от 18 юли 2011 г. относно достъпа до основна разплащателна сметка³ и придружаващата я оценка на въздействието (SEC(2011)0906),
- като взе предвид работния документ на службите на Комисията, озаглавен „Единният пазар през погледа на хората: кратък преглед на 20-те основни тревоги на гражданите и стопанските субекти“ (SEC(2011)1003), и по-специално седмия повод за тревога, свързан със затрудненията на гражданите при откриване на банкова сметка в държави членки, различни от техните държави на пребиваване,
- като взе предвид членове 42 и 48 от своя правилник,

¹ ОВ L 319, 5.12.2007 г., стр. 1.

² ОВ L 267, 10.10.2009 г., стр. 7.

³ ОВ L 190, 21.7.2011 г., стр. 87.

- като взе предвид доклада на комисията по икономически и парични въпроси и становището на комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите (А7-0197/2012),
- А. като има предвид, че безпрепятственото функциониране на вътрешния пазар и развитието на модерна, социална пазарна икономика зависят, наред с другото, от универсалното предлагане на леснодостъпни основни платежни услуги с достъпни цени и на социално отговорен банков сектор;
- Б. като има предвид, че достъпът до основни платежни услуги е едно от предварителните условия за това, потребителите да могат да се възползват от вътрешния пазар, по-специално от свободното движение, трансферите на парични средства и закупуването на стоки и услуги при разумни разходи по трансакциите; като има предвид, че основните платежни услуги са от съществено значение, за да могат потребителите да извлекат полза от електронната търговия; като има предвид, че годишните алтернативни разходи при липса на достъп до разплащателна сметка се оценяват на 185 до 365 евро на потребител; като има предвид, че достъпът до основни платежни услуги, в частност, се превръща все повече в предварително условие за социално приобщаване по отношение на достъпа до заетост, здравеопазване и жилищно настаняване;
- В. като има предвид, че по изчисления на Комисията понастоящем 7 % от пълнолетното население на Съюза, т.е. около 30 милиона души, не разполагат с банкова сметка, като според оценките 6,4 милиона души от тях са били лишени от възможността да имат банкова сметка или не са се осмелили да поискат такава; като има предвид, че финансовото изключване е различно в различните държави членки; като има предвид, че в някои държави членки степента на ползване на банкови сметки е много ниска, като най-ниският процент е около 50 % от пълнолетното население в Румъния и България;
- Г. като има предвид, че всеки потребител има правото да реши да няма разплащателна сметка или основна разплащателна сметка; като има предвид, че поради това потребителите следва да не се задължават да имат разплащателна сметка или основна разплащателна сметка; във връзка с това обаче подчертава важното значение на финансовото образование за изтъкването на предимствата на финансовото приобщаване;
- Д. като има предвид, че банките могат да откажат да открият банкова сметка на лице, което не пребивава в държавата членка, в която е регистрирана банката; като има предвид, че затрудненията пред непребиваващите в съответната държава лица за откриване на банкови сметки възпрепятстват правилното функциониране на вътрешния пазар;
- Е. като има предвид, че общото икономическо и социално развитие допринася за висока степен на ползване на банкови сметки; като има предвид, че сред държавите членки 33 % от вариацията в процента на населението, ползващо текуща разплащателна сметка, могат да се обяснят с равнището на икономическо развитие и следователно 67 % зависят от други фактори, като например мерки за регулиране или саморегулиране;

- Ж. като има предвид, че доставчиците на платежни услуги, като действат в съответствие с пазарната логика, имат склонността да се съсредоточават върху привлекателните в търговско отношение потребители, като поради това в определени случаи не предоставят на по-непривлекателните в търговско отношение потребители същия избор от продукти; като има предвид, че кодексите за сектора, въведени в Германия, Ирландия, Италия, Люксембург, Словения и Обединеното кралство, са резултат, наред с другото, от обществен натиск и искания за законодателна инициатива; като има предвид, че инструментите за саморегулиране са постигнали положителни или смесени резултати, като засега не гарантират достъп до основни платежни услуги във всички държави членки;
- З. като има предвид, че законодателните подходи за гарантиране на достъп до основни банкови услуги са довели до задоволителни резултати; например във Финландия и Дания почти 100 % от домакинствата са обхванати от платежните услуги, като същевременно броят на гражданите без банкови сметки значително е намалял в Белгия и Франция, вследствие на прилагането на законодателни инициативи;
- И. като има предвид, че не всички държави членки са предприели адекватните действия, изискани в препоръката на Комисията относно достъпа до основна разплащателна сметка, като в твърде много държави членки все още няма законово или доброволно прието изискване доставчиците да предлагат основни платежни услуги;
- Й. като има предвид, че за да бъде ефективна, основната разплащателна сметка трябва да се открива по лесен начин и да предлага определен набор от основни услуги, като е необходимо да се въведат мерки за ефективен надзор и уреждане на конфликти, както и за улесняване на достъпа до такава сметка за потребители без постоянен адрес; като има предвид, че законодателството срещу изпирането на пари и финансирането на тероризъм следва да се прилага пропорционално и никога да не се използва като необоснован претекст за отхвърляне на по-непривлекателни в търговско отношение потребители; като има предвид, че Комисията следва да проучи дали е необходимо потребителите да имат връзка с държавата членка, за да отговарят на условията за основна разплащателна сметка;
- К. като има предвид, че доставчиците на платежни услуги следва да осигуряват достъп до основна разплащателна сметка безплатно или на разумна цена;
- Л. като има предвид, че за да се избегне свръхзадлъжнялост, когато предлагат овърдрафт и допълнителни кредитни продукти, доставчиците на платежни услуги следва да обръщат особено внимание на уязвимите във финансово отношение потребители; като има предвид, че държавите членки следва да избегнат превръщането на потенциалните такси за основни платежни услуги в пречка, възпрепятстваща достъпа на финансово изключените потребители до основни платежни услуги;
- М. като има предвид, че свръхзадлъжнялостта, отчасти вследствие на социалната и икономическа криза, се е превърнала в най-важния „нов социален риск“ в Съюза, като защитата срещу запор, която следва да се управлява и разработва изключително на ниво държави членки, е важен аспект в това отношение;

- Н. като има предвид, че следва да се предотврати нарушаването на конкуренцията и да се вземат предвид нуждите на потребителите в регионите с по-ниска степен на ползване на банкови услуги, като поради това обхватът на инициативата следва да бъде възможно най-широк; като има предвид, че при по-нататъшното изготвяне и оценяване на инициативи в тази област следва да се вземат предвид новите разработки на пазара за платежни услуги, като предплатените решения или мобилните банкови услуги;
- О. като има предвид, че по отношение на всяка инициатива за достъп до основни разплащателни услуги ключов елемент е наличието на понятна информация; като има предвид, че поради това Комисията следва да поощри държавите членки да развиват добре насочени комуникационни кампании, които разглеждат конкретните нужди и проблеми на необхванатите от банковата система, уязвимите и мобилните потребители; като има предвид, че за да бъдат обслужвани по подходящ начин клиентите на основна разплащателна сметка, доставчиците следва да обезпечат адекватното обучение на съответните служители; като има предвид, че доставчиците също така следва да гарантират, че потенциалните конфликти на интереси не се отразяват отрицателно на тези клиенти;
- П. като има предвид, че учащите, работниците и доставчиците на услуги трябва да имат възможност да прекосяват границите и да се възползват лесно от мобилността в рамките на Съюза;
- Р. като има предвид, че откриването на разплащателна сметка в дадена държава членка следва да не налага закриването от потребителя на съществуваща сметка в друга държава членка;
- С. като има предвид, че съществуващите изисквания на доставчика на платежна услуга за откриване на основна разплащателна сметка са рестриктивни и могат да възпрепятстват трансграничната мобилност в рамките на Съюза;
1. отправя искане към Комисията да представи подробна оценка на настоящото положение във всички държави членки до м. септември 2012 г.; отправя искане към Комисията да представи до януари 2013 г., на основание член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз, предложение за директива, гарантираща достъп до основни разплащателни услуги за всички потребители, които пребивават законно в Съюза, освен ако тази подробна оценка не доказва, че няма нужда от такова предложение, като се придържа към подробните препоръки, изложени в приложението към настоящия документ;
 2. потвърждава, че тези препоръки зачитат основните права и принципите на субсидиарност и пропорционалност;
 3. счита, че исканото предложение е без никакви финансови последици за бюджета на Европейския съюз;
 4. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция, както и подробните препоръки, съдържащи се в приложението към нея, на Комисията и на Съвета, както и на правителствата и парламентите на държавите членки.

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ: ПОДРОБНИ ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО СЪДЪРЖАНИЕТО НА ИСКАНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

Европейският парламент счита, че директивата, която трябва да бъде приета, следва да има за цел да регламентира следното

Препоръка 1 (относно обхвата)

1. Понятието „основна разплащателна сметка“ следва да се определи като разплащателна сметка, която се предлага съгласно разпоредбите на предложеното законодателство. Разплащателните сметки от основен характер, които не са в пълно съответствие с тези разпоредби, следва да се считат за излизащи извън обхвата на това понятие.
2. В директивата следва да се предвиди, че държавите членки трябва да гарантират достъп до основни разплащателни услуги, като задължат, по принцип, всички доставчици на платежни услуги, определени в член 4, параграф 9 от Директива 2007/64/ЕО, които предлагат разплащателни сметки на потребители като неразделна част от обичайната си търговска дейност, да предоставят основни разплащателни сметки.
3. Всяка законодателна инициатива следва да зачита принципа на субсидиарност и да взема под внимание съществуващите закони или доброволни договорености в държавите членки, където вече успешно е гарантирано правото на достъп и ползването на основна разплащателна сметка.
4. Съответно, за да се избегне ненужно натоварване на доставчиците на платежни услуги, които не предоставят разплащателни сметки на потребители, от задължението да предоставят основна разплащателна сметка следва да се освобождават:
 - а) доставчиците на платежни услуги, посочени в член 1, параграф 1, букви д) и е) от Директива 2007/64/ЕО;
 - б) платежни институции, на които е разрешено само да предоставят една или повече от платежните услуги, изброени в точки 4—7 от приложението към Директива 2007/64/ЕО.
5. На държавите членки следва да им бъде разрешено да освобождават други доставчици на платежни услуги от задължението да предоставят основна разплащателна сметка. Всяко освобождаване следва да се основава на обективни и много рестриктивни критерии, като обхваща само доставчици на платежни услуги като базираните на бизнес модел с нестопанска цел или тези, които не извършват дейност в областта на общите платежни услуги на дребно. Освобождаването следва да не подкопава правото на достъп за потребителите, като то следва да се прилага възможно най-рядко, за да се сведат до минимум отрицателните последици за конкуренцията.

Препоръка 2 (относно изискванията за достъп и удостоверяване на самоличността)

6. Законодателството, което трябва да бъде прието, следва да гарантира, че всеки потребител, тоест всяко физическо лице, което действа с цели, различни от тези на своята стопанска дейност, занаят или професия, и пребивава законно в Съюза, има право да открие и ползва основна разплащателна сметка към доставчик на платежни услуги, извършващ дейност в дадена държава членка, при условие че потребителят все още не разполага с разплащателна сметка в тази държава членка. Държавите членки следва да гарантират наличието на практически приложими механизми, които са на разположение на потребителя, за закриване на редовна разплащателна сметка с цел преобразуване или преминаване към основна разплащателна сметка. При откриването на основна разплащателна сметка следва да се изисква документ за самоличност.
7. Законодателството, което трябва да бъде прието, следва да гарантира, че за потребителите не е неоправдано затрудняващо да докажат, че все още нямат разплащателна сметка. Това може да се постигне, наред с другото, като се изиска клетвена декларация от потребителя.
8. Критерии като равнище или редовност на доходите, заетост, кредитна история, равнище на задлъжнялост, лично положение във връзка с несъстоятелност или очакван оборот по сметката следва да не се вземат предвид за откриването на основна разплащателна сметка. Достъпът до основна разплащателна сметка не следва при никакви обстоятелства да бъде обвързан с условие за закупуване на други продукти или услуги, като застраховка или допълнителна сметка.
9. Предложението следва да предвижда, че откриването на основна разплащателна сметка може да бъде отказано или тя да бъде анулирана само при обективно оправдани обстоятелства съгласно съответното право на Съюза или национално право, без връзка с критериите по параграф 8, като например в случай на:
 - а) несъвместимост със законодателството относно изпирането на пари и финансирането на тероризъм;
 - б) измама, злоупотреба с доверието или фалшифициране на документи;
 - в) грубо и трайно неспазване на задълженията, произтичащи от основната банкова сметка.
10. При необходимост държавите членки следва да въведат недискриминационни и гъвкави мерки, за да подпомагат потребителите при изпълнение на изискванията за надлежна проверка, като същевременно спазват законодателството относно изпирането на пари и финансирането на тероризъм. Подобни мерки следва по-конкретно да вземат предвид потребностите на потребителите без постоянен адрес.
11. За да се улесни това, на държавите членки следва да се позволи да класифицират

основните разплащателни сметки като нискорискови продукти съгласно член 3, параграф 3 от Директива 2006/70/ЕО на Комисията за прилагане на Директива 2005/60/ЕО. Съответно доставчиците могат да бъдат задължени да прилагат опростени изисквания за надлежна проверка на клиентите. Комисията следва да се стреми да изясни допълнително тълкуванията на законодателството относно прането на пари и финансирането на тероризъм, за да гарантира, че то, в контекста на основните банкови услуги, се прилага по балансиран и пропорционален начин. На никого не следва да се отказва достъп и никой не следва да бъде лишаван от правото на достъп до основна разплащателна сметка на тези основания, освен ако няма добре обосновани и обективни причини за това. Такива правила не следва никога да се използват като необоснован претекст за отхвърляне на по-малко привлекателни в търговско отношение клиенти.

12. Законодателството, което трябва да бъде прието, следва да задължи доставчиците на платежни услуги да действат прозрачно по отношение на решение да откажат или да закрийт основна разплащателна сметка, като същевременно се спазва законодателството относно изпирането на пари и финансирането на тероризъм, както и законодателството относно предотвратяването и разследването на престъпления. За да се даде възможност на потребителя да оспорва решението на доставчика на платежни услуги, последният следва да информира потребителя писмено за причината за отказа да открие или за решението да закрие основна разплащателна сметка. Доставчикът следва също да бъде задължен да информира потребителя относно възможните механизми за алтернативно решаване на спорове.
13. Законодателството, което трябва да бъде прието, следва да изисква от доставчика да действа бързо, когато проверява дали потребителят има право на достъп до основна разплащателна сметка, при което да е длъжен да информира писмено потребителя за основанията за всяко забавяне над две седмици. Причини, за които е отговорен доставчикът на платежни услуги, като например прекомерна работна натовареност, не могат да оправдаят подобно забавяне. Доставчикът може да изисква от потребителите да присъстват физически в най-близкия наличен клон за откриването на сметката. Въпреки това, когато е невъзможно или неоправдано затрудняващо за потребителите да присъстват физически, следва да се намерят алтернативни решения.

Препоръка 3 (относно функционалните характеристики и разходите)

14. Законодателството следва да предоставя възможност на ползвателя на основна разплащателна сметка да извършва всякакви съществени трансакции, свързани с плащания, като получаване на доходи или помощи, плащане на сметки или данъци и закупуване на стоки и услуги, както чрез физическо присъствие, така и дистанционно, като се използват общоприетите национални системи.
15. Държавите членки следва да могат, ако сметнат за подходящо, да разрешат на доставчиците на платежни услуги да предоставят малък овърдрафт като буфер за покриване на временни отрицателни салда, когато това е уместно. Доставчиците следва освен това да имат свободата да предлагат кредитни продукти, под формата

на отделни услуги, на клиенти с основни разплащателни сметки, когато това е уместно. Достъпът до основна разплащателна сметка или нейното използване не следва по никакъв начин да се ограничава, нито да се поставя в зависимост от закупуването на такива услуги или продукти. Таксите, начислявани за подобни овърдрафти и за отделни кредитни продукти, следва да бъдат прозрачни и поне толкова изгодни, колкото при обикновената ценова политика на доставчика.

16. Достъпът до основна разплащателна сметка следва да бъде или безплатен, или да се предоставя срещу разумна цена. Ако се начисляват такси, те следва да бъдат прозрачни. Всяка държава членка следва да установи таван за общия размер на годишните такси за откриване и използване на основна разплащателна сметка. Комисията следва да оцени осъществимостта на това, да се установи за целия Съюз таван за общия размер на годишните такси за откриване и използване на основна разплащателна сметка. Комисията следва също да проучи начини за адаптиране на този таван на Съюза към положението в отделните държави, като например общите равнища на потребителските цени, равнищата на доходите и средните такси, свързани със стандартните разплащателни сметки. От доставчиците на платежни услуги следва да се изискват гаранции, че измежду предлаганите от тях продукти основната разплащателна сметка винаги, независимо как се извършва сравнението, е сметката на най-достъпни цени за извършване на трансакции, свързани с основни плащания.
17. Евентуалните наказателни такси следва да бъдат разумни и поне толкова благоприятни, колкото при обикновената политика на ценообразуване на доставчика. Наказателни такси не следва да се включват при изчисляването на общия размер на годишните такси.
18. Доставчиците следва да бъдат задължени да включват само функционални характеристики, които представляват част от обикновено предлаганите продукти и услуги. Когато случаят е такъв, основната разплащателна сметка следва да включва следните услуги:

А. Основни услуги, свързани с управлението на сметката

- а) откриване и закриване на разплащателната сметка;
- б) услуги, позволяващи внасяне на пари в брой и получаване на парични преводи по разплащателна сметка;
- в) услуги, позволяващи теглене на пари в брой от разплащателна сметка;
- г) предоставяне на банкови извлечения.

Б. Стандартни платежни услуги

- а) парични преводи във валутата на държавата членка, в която е открита сметката, чрез изпълнението на кредитни преводи, включително междубанково изпълнение;

- б) парични преводи във валутата на държавата членка, в която е открита сметката, чрез изпълнението на платежни преводи посредством разплащателна карта, която не позволява изпълнение на платежни преводи, които биха превишили текущия баланс по разплащателната сметка;
- в) изпълнение на постоянни нареждания във валутата на държавата членка, в която е открита сметката, включително междубанково изпълнение;
- г) изпълнение на директен дебит във валутата на държавата членка, в която е открита сметката, включително междубанково изпълнение, в държавите членки, в които неговото използване е необходимо за изпълнението на съществени трансакции.

Не следва да има ограничения на броя на осъществените операции по дялове А или Б. По отношение на изпълнението на услугите по дялове А и Б потребителят следва да има право на достъп без дискриминация до различните начини на обслужване, предлагани от доставчика, като операции на гише в банковите клонове, операции през банкомат, включително банкомати на други доставчици, когато това е технически възможно, онлайн банкиране и банково обслужване по телефона.

В. Допълнителни услуги

Държавите членки могат да изискат в основната разплащателна сметка да се включват допълнителни функционални характеристики. На доставчиците на платежни услуги следва също така да бъде разрешено да разширяват, по своя собствена инициатива, набора от функционални характеристики, като например механизъм за спестявания или международни парични преводи по или от сметки извън Съюза.

Препоръка 4 (относно информацията)

19. Държавите членки следва да предоставят на потребителите необходима и разбираема информация за наличието на основни разплащателни сметки, с насоченост към конкретните потребности и проблеми на необхванатите от банковата система, уязвимите и мобилните потребители. Комисията и държавите членки следва да допринасят за високо равнище на осведоменост сред потребителите и заинтересованите лица. Доставчиците следва да използват различни средства, с които разполагат, например уебсайтовете си и където е приложимо, клоновете, в които информацията следва да бъде видима за потребителите.
20. Държавите членки следва да насърчават банките да създават условия за консултиране на най-уязвимите си клиенти, за да помогнат на тези клиенти да действат отговорно и да управляват своя бюджет.
21. За да бъдат обслужвани клиентите на основна разплащателна сметка по подходящ начин, законодателството, което ще се приеме, следва да изисква от доставчиците

да гарантират, че съответните служители са адекватно обучени и че потенциалните конфликти на интереси не се отразяват отрицателно на тези клиенти.

22. Информационните изисквания, произтичащи от законодателството, което ще се приеме, следва да не засягат изискванията, определени в Директива 2007/64/ЕО относно предоставянето на информация на потребителите.

Препоръка 5 (относно надзора, уреждането на конфликти, статистическите данни и обезщетенията)

23. Законодателството, което ще се приеме, следва да задължи държавите членки да определят компетентни органи, които да гарантират и наблюдават ефективното спазване на неговите изисквания. Определените компетентни органи следва да бъдат независими от доставчиците на платежни услуги.
24. Държавите членки следва да бъдат задължени конкретно да посочат принципи за налагане на санкции на доставчици при неспазване на рамката за основните разплащателни сметки, включително за нарушения по отношение на статистическите изисквания, описани в параграф 25.
25. Следва да се изиска от държавите членки да гарантират, че доставчиците редовно предоставят на компетентните национални органи надеждна информация относно откритите и закритите основни разплащателни сметки, както и относно отхвърлените заявления за откриване на основна разплащателна сметка и основанията за отхвърлянето. Доставчиците следва също така да представят на компетентните национални органи подробна информация относно разходите, свързани с основните разплащателни сметки.
26. Ежегодно държавите членки ще предоставят обобщена информация, както е описано в параграф 25, на Комисията и на Европейския банков орган. Данните следва да се публикуват в обобщена и понятна форма.
27. Държавите членки следва да гарантират въвеждането на подходящи и ефективни процедури за обжалване и обезщетяване за извънсъдебно уреждане на спорове относно правата и задълженията, установени съгласно принципите, определени в законодателството, което трябва да бъде прието, между доставчици на платежни услуги и потребители, като се използват съществуващите органи, когато това е целесъобразно. Органите за алтернативно решаване на спорове (АРС) трябва да бъдат независими и леснодостъпни, а техните услуги следва да бъдат безплатни. За да се гарантира тяхната безпристрастност, трябва да се осигури равен брой представители на доставчиците, потребителите и останалите ползватели. Държавите членки следва да гарантират, че всички доставчици на основни разплащателни сметки са свързани с един или повече от органите, които извършват подобни процедури за обжалване и обезщетяване.
28. Държавите членки следва да бъдат задължени да гарантират, че органите за АРС си сътрудничат активно при уреждането на трансгранични спорове. Когато в споровете

участват страни от различни държави членки, за уреждане на случаите, свързани с жалби на потребители, следва да се използва FIN-NET.

Препоръка 6 (относно прилагането и преразглеждането)

29. Законодателството, което трябва да бъде прието, следва да се приложи от държавите членки в срок до 12 месеца от датата на неговото публикуване в *Официален вестник на Европейския съюз*.
30. В тясно сътрудничество с държавите членки и заинтересованите страни Комисията следва да публикува доклад относно неговото прилагане в срок до три години от датата на влизане в сила на директивата, а след това — на всеки пет години. В този доклад следва да се оценява:
- а) дали държавите членки са приложили изцяло законодателството;
 - б) напредъкът при осигуряването на достъп до основни платежни услуги за всички потребители в Съюза, като се включва както прякото, така и косвеното въздействие на разпоредбите на директивата върху премахването на финансовото изключване;
 - в) осведомеността сред потребителите, към които е насочена директивата, по отношение на наличието и характеристиките на основните разплащателни сметки и правата на потребителите, свързани с тези банкови сметки;
 - г) оценка на таксите, свързани с предоставянето на основни разплащателни сметки, включително във връзка с равнищата на потребителските цени;
 - д) най-добри практики и конкретни препоръки за държавите членки с високи или трайни равнища на изключване на потребители от достъп до платежни услуги;
 - е) въздействие върху интегрирането и изграждането на вътрешен пазар за банкови услуги на дребно на цялата територия на Съюза и нарушения на конкуренцията между доставчици на основни разплащателни сметки;

По целесъобразност този доклад следва да бъде придружен от предложение за изменения на законодателството и препоръки за по-добро прилагане в държавите членки. Докладът следва да се изпраща на Европейския парламент и на Съвета.

31. Комисията следва да допълни предложената директива относно основни разплащателни сметки с нови инициативи, насочени към по-нататъшна интеграция и хармонизация на банковите услуги на дребно и предотвратяване на финансовото изключване. Подобен пакет следва по-специално:
- а) да подобри конкуренцията по отношение на платежните и банковите услуги,

за да:

- i) се гарантира, че размерът на свързаните с банковите сметки такси е прозрачен и сравним, така че да могат потребителите да сравняват тарифите на различните банки и да търсят по-изгодната за тях сделка;
 - ii) се премахнат всички технически и административни пречки пред прехвърлянето към друга банкова сметка, така че да се предостави възможност на потребителите да прехвърлят с лекота своите банкови сметки от една банка в друга;
- б) да подобри приемането от търговците на различни видове платежни методи, за да се позволи на потребителите да се възползват от предимствата на електронната търговия; за тази цел търговците следва да предлагат навсякъде възможността за плащане с основна разплащателна карта без никакво доплащане;
- в) да разясни допълнително тълкуванията на правилата срещу изпирането на пари и срещу финансирането на тероризъм, за да се гарантира, че тези правила никога няма да се използват като необоснован претекст за отхвърляне на по-малко привлекателните в търговско отношение клиенти;
- г) да подобри финансовото образование, включително в училищата, да води борба срещу свръхзадлъжнялостта — най-важния „нов социален риск” в рамките на Съюза — и да подобри достъпа до справедливо кредитиране и микрокредитиране в целия Съюз.

9.5.2012

СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ПО ВЪТРЕШНИЯ ПАЗАР И ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

на вниманието на комисия по икономически и парични въпроси

относно достъпа до основни банкови услуги
(2012/2055(INI))

Докладчик по становище: Evelyne Gebhardt (*)

(Инициатива – член 42 от Правилника)

(*) Процедура с асоциирани комисии – член 50 от Правилника

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите приканва водещата комисия по икономически и парични въпроси

- I. да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:
 - като взе предвид член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
 - като взе предвид съобщението на Комисията до Европейския парламент, до Съвета, до Икономическия и социален комитет и до Комитета на регионите от 13 април 2011 г., озаглавен „Акт за единния пазар – Дванадесет лоста за насърчаване на растежа и укрепване на доверието – „Заедно за нов тип икономически растеж“ (COM(2011)0206),
 - като взе предвид доклада на професор Mario Monti до Комисията от 9 май 2010 г., озаглавен „Нова стратегия за единния пазар“,
 - като взе предвид своята резолюция от 20 май 2010 г. относно осигуряване на

единен пазар за потребителите и гражданите¹,

- като взе предвид своята резолюция от 6 април 2011 г. относно Единния пазар за европейците²,
- като взе предвид своята резолюция от 5 юли 2011 г. относно бъдещето за социалните услуги от общ интерес³,
- като взе предвид резолюцията си от 15 ноември 2011 г. относно нова стратегия за политика за защита на потребителите⁴,
- като взе предвид Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно отпадъците⁵,
- като взе предвид Работната програма на Комисията за 2011 г. от 27 октомври 2010 г. (COM(2010)0623),
- като взе предвид Работната програма на Комисията за 2012 г. от 15 ноември 2011 г. (COM(2011)0777),
- като взе предвид Предложението на Комисията от 29 ноември 2011 г. за Директива на Европейския парламент и на Съвета за алтернативно решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО (Директива за АРС за потребители) (COM(2011)0793),
- като взе предвид препоръката на Комисията от 18 юли 2011 година относно достъпа до основна разплащателна сметка⁶,
- като взе предвид оценката на въздействието на препоръката на Комисията от 18 юли 2011 г. относно достъпа до основна разплащателна сметка (SEC(2011)0906, SEC(2011)0907),
- като взе предвид Директива 2007/64/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 ноември 2007 г. относно услугите във вътрешния пазар⁷,
- като взе предвид предложението на Комисията от 16 декември 2010 г. за регламент на Европейския парламент и на Съвета за определяне на техническите изисквания за преводите и директните дебити в евро, както и за изменение на Регламент (ЕО) № 924/2009 (COM (2010)0775),
- като взе предвид Директива 2009/110/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година относно предприемането, упражняването

¹ ОВ С 161 Е, 31.5.2011 г., стр. 84.

² Приети текстове, P7_TA(2011)0145.

³ Приети текстове, P7_TA(2011)0319.

⁴ Приети текстове, P7_TA(2011)0491.

⁵ ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64.

⁶ ОВ L 190, 21.07.2011, стр. 87.

⁷ ОВ L 319, 5.12.2007, стр. 1.

и пруденциалния надзор над дейността на институциите за електронни пари¹,

- като взе предвид Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 октомври 2005 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм²,
 - като взе предвид Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни³,
 - като взе предвид възложеното от Европейския парламент проучване, озаглавено „Основни банкови услуги” (Basic Banking Services), от 15 ноември 2011 г.,
 - като взе предвид Петиция 0963/2011, внесена от г-жа Triin Saag, с естонско гражданство, относно трудностите, свързани със закриването на банкова сметка в ЕС,
- А. като има предвид, че правото на достъп до платежни услуги следва да бъде гарантирано на потребителите в целия Съюз и че те следва да могат да ползват в пълна степен предимствата на единния пазар;
- Б. като има предвид, че това право следва да е достъпно за всяко лице, което пребивава законно в Съюза, и че свободното движение на хора е от основно значение;
- В. като има предвид, че това право следва да се отнася и за лица, които трябва да открият банкова сметка в повече от една държава членка поради съществуването на връзка с всяка една от тези държави членки;
- Г. като има предвид, че правото на достъп до основна разплащателна сметка не трябва да зависи от закупуването на допълнителни банкови услуги и продукти;
- Д. като има предвид, че съществуващите рестриктивни критерии за право на откриване на разплащателна сметка, наложени от доставчиците на разплащателни услуги, надхвърлят законовите изисквания и ограничават упражняването на правото на свободно движение на хора в Съюза;
- Е. като има предвид, че следва да се отчита разнообразието на банкови практики в Съюза;
- Ж. като има предвид, че въпреки че в своята работната програма за 2011 г. Комисията обяви намерението си да публикува законодателен инструмент относно достъпа до банкова сметка, на 18 юли 2011 г. тя публикува само препоръка относно достъпа до банкова сметка с основни разплащателни функции (основна разплащателна сметка); като има предвид, че въпреки препоръката 15 държави членки все още не

¹ OJ L 267 10.10.2009 г., стр. 7.

² OJ L 309 25.11.2005 г., стр. 15.

³ ОВ L 281 23.11.1995, стр. 31.

разполагат със законови или доброволни разпоредби, които задължават банките да предлагат основни банкови услуги;

- З. като има предвид, че поетият от част от банките доброволен ангажимент все още не е успял да осигури по ефективен начин всеобщ достъп до основна разплащателна сметка; като има предвид, че само законодателен инструмент може да гарантира правна сигурност на гражданите;
- И. като има предвид, че за по-широкото разпространение на основните разплащателни сметки е необходимо пазарът също да се приспособява, като приема банковите карти за основна разплащателна сметка наред с кредитните карти;
- Й. като има предвид, че липсата на достъп до разплащателни сметки възпрепятства участието на потребителите на пазара на основни финансови услуги, както и достъпа им до основни стоки и услуги, което усложнява и съответно възпрепятства тяхното социално и финансово приобщаване;
- К. като има предвид, че принципите за достъп до основна разплащателна сметка следва да бъдат определени и последователно прилагани в целия Съюз с оглед насърчаване на социалното приобщаване и социалното сближаване;
- Л. като има предвид, че тясната връзка между ниски доходи, живот без банкова сметка и социално и финансово изключване е неоспорима;
- М. като има предвид, че лица, пребиваващи в ЕС, които искат да се възползват от мобилността в рамките на Съюза, често се сблъскват със сериозни пречки;
- Н. като има предвид, че въпреки че целта на настоящия етап на развитие на Единната зона за плащания в евро е да гарантира, че една банкова сметка е достатъчна за осъществяване на всички национални и международни транзакции, установяването на Единната зона за плащания в евро все още не е завършено; като има предвид, че това налага гарантирането на прозрачност по отношение на услугите и свързаните с тях разходи, както и предприемането на допълнителни мерки за по-ефективното ѝ прилагане във всички държави членки;
- О. като има предвид, че потребителите без банкова сметка са принудени да използват пари в брой; като има предвид, че това не само ограничава избора им на метод на плащане и ги изключва от електронната търговия, но е и по-скъпо;
- П. като има предвид, че липсата на банкова сметка в страната на пребиваване значително ограничава възможностите за намиране на постоянна работа, наемане на жилище, плащане на данъци и получаване на заплата; като има предвид, че отказът на банкова сметка или предлагането на по-неблагоприятни условия поради местожителството на лицето и неговото/нейното социалното и икономическо положение е форма на дискриминация;
- Р. като има предвид, че както потребителите, така и предприятията биха спечелили, ако тридесетте милиона души на възраст над 18 години, които според проучване, поръчано от Европейския парламент, нямат банкови сметки, получат възможност да

открит основна разплащателна сметка; като има предвид, че това ще засили вътрешния пазар и правата на потребителите;

- II. да включи следните препоръки в приложението към неговото предложение за резолюция:

Препоръка № 1 (относно определенията)

Съгласно Директива 2011/83/ЕС потребител означава всяко физическо лице, което действа извън рамките на своята търговска или стопанска дейност, занаят или професия. При определянето на понятието „потребител“ Комисията следва да поясни, че то включва всички мобилни лица, пребиваващи в Съюза, които следователно имат право на достъп до основна разплащателна сметка.

Основната разплащателна сметка следва да бъде определена като банкова сметка, която дава възможност на потребителите да осъществяват всички стандартни плащания, в рамките на наличните в сметката средства.

Правото на достъп до основна разплащателна сметка следва да важи за всички потребители, освен ако има сериозни недискриминационни причини за обратното. То обаче не предполага задължение за притежаване на банкова сметка.

Препоръка № 2 (относно достъп до основна разплащателна сметка)

Държавите членки следва да гарантират, че всяко законно пребиваващо в Съюза лице има право да открива и използва основна разплащателна сметка на тяхна територия. Това право не следва да зависи от това, дали потребителят има или няма сметка в друга държава членка, която му дава възможност да ползва услугите, посочени в Препоръка № 3 в тази държава членка. Това право не зависи от финансовото състояние на потребителя.

Държавите членки следва да предвидят всички банки, обслужващи частни лица, да бъдат задължени да предлагат основни разплащателни сметки, за да се избегне дискриминацията и нелоялната конкуренция между банките, освен в случаите, когато в съответната държава членка са в сила специални предпазни мерки.

Голямото разнообразие от причини за ограничаване и отказване на достъп до банкова сметка налагат възможно най-бързо намиране на решение във всички държави членки, така че потребителите да могат да упражняват всеобщото си право на банкова сметка. Поради това Комисията следва незабавно да внесе законодателно предложение по този въпрос, за да стане правото на достъп до основна разплащателна сметка част от правото на Съюза.

Начинът, по който това право на достъп до основна разплащателна сметка ще бъде въведено в държавите членки следва да бъде определен от самите държави членки, поради разнообразието от режими за предоставяне на финансови услуги.

Държавите членки следва да гарантират че при отказ на достъп до основна разплащателна сметка, доставчикът на разплащателни услуги незабавно съобщава

на потребителя в писмена форма, недвусмислено, ясно и безплатно причините за отказа на достъп, като обръща внимание на възможностите за обжалване. Това право на информация може да бъде ограничено със закон, когато това ограничение представлява необходима и пропорционална мярка в защита на целите на националната сигурност или обществена политика. Държавите членки следва да гарантират, че потребителите имат възможност да подадат оплакване във връзка с решение за отказ.

Препоръка № 3 (законодателство в областта на прането на пари и финансирането на тероризъм)

Правото на достъп до основна разплащателна сметка следва да бъде гарантирано съгласно Директива 2005/60/ЕО.

Задълженията на доставчика на разплащателни услуги, произтичащи от съответното европейско или национално законодателство в областта на прането на пари и финансирането на тероризъм не следва да бъдат засегнати от исканото законодателство на Съюза.

Препоръка № 4 (относно особеностите на основната разплащателна сметка)

Основната разплащателна сметка следва да служи, без дискриминация, за осъществяване на всички операции, необходими за откриването, използването и закриването на разплащателна сметка, за предоставянето на отчети, за услуги, които позволяват внасянето на парични суми в разплащателна сметка и услуги, позволяващи тегленето на пари в брой от разплащателна сметка, както и извършването на директни дебити, преводи и платежни операции както чрез физически контакт, така и дистанционно, включително чрез интернет. Не следва да има ограничения на броя на осъществените операции. Достъпът до основна разплащателна сметка не трябва да зависи от закупуването на допълнителни банкови услуги и продукти като застраховка, или от непарични съображения, като например предварително подписване на договор за наем.

Държавите членки следва да гарантират, че основната разплащателна сметка се предоставя на разположение безплатно или на умерена цена.

Предплатените разплащателни карти или други възможности за разплащане, които изпълняват същата функция, които вече се срещат в някои държави членки, са възможни допълнения към основната разплащателна сметка, които следва да бъдат проучени и доразвити.

Понастоящем много от основните разплащателни сметки са изключително базирани в интернет, което ги прави идеални за електронна търговия, но същевременно недостъпни за лишените от достъп до интернет. Основните разплащателни сметки следва да бъдат лесни за ползване, разбираеми и сигурни. Освен това, тези сметки следва да могат да се управляват не само онлайн, със SMS или други съществуващи процедури за дистанционно банкиране, но също и в местните клонове.

Всякакви форми на дискриминация в резултат на използване на основна

разплащателна сметка трябва да се избягват.

Смяната на една банка с друга или закриването на банковата сметка не следва да водят до прекомерни високи за потребителя административни разходи или пречки.

Държавите членки следва да могат, ако сметнат за уместно, да разрешат на банките да предоставят възможности за мостово кредитиране в малки размери за покриване на временни отрицателни салда. Лихвите за малки мостови заеми следва да бъдат разумни и поне толкова изгодни, колкото обичайната политика на ценообразуване на доставчика.

Освен това те следва да могат да предвиждат възможности за овърдрафт в умерени размери.

Във всички случаи личните данни на потребителя, включително данните относно неговото финансово състояние, следва да бъдат защитени надлежно и да не бъдат предоставяни без неговото съгласие. Това важи в особена степен след отказ на заявление за откриване на банкова сметка.

Държавите членки и Комисията следва да провеждат информационни кампании чрез обществени органи и в сътрудничество с потребителски организации или обществени консултативни органи относно концепцията за основна разплащателна сметка с цел повишаване на осведомеността на потребителите относно правото на достъп до основна разплащателна сметка.

На равнището на Съюза тези информационни кампании следва по-специално да повишават осведомеността относно наличието на основни банкови услуги и трансгранични права на достъп на цялата територия на Съюза. На равнище държави членки тези информационни кампании следва да целят предоставянето на необходима и разбираема информация за характеристиките на основните банкови сметки, условията и практическите стъпки, като същевременно се обърне внимание на конкретните проблеми на потребителите. Информационните кампании на ниво държави членки следва да се провеждат на няколко езика, ако това е уместно.

Привличането на вниманието върху предимствата на използването на основна разплащателна сметка и предоставянето на финансови познания на потребителите са от най-голямо значение, тъй като това засилва позициите на потребителите и гарантира тяхното включване във вътрешния пазар.

Доставчиците на разплащателни услуги следва да бъдат задължени да предоставят в писмен вид на потребителите информация относно предлаганите от тях основни разплащателни сметки и евентуалните разходи и условия, свързани с използването им. Потребителите следва също така да бъдат информирани, че не са задължени да ползват допълнителни услуги, за да имат достъп до основна разплащателна сметка. Цените на услугите следва да бъдат изписани по ясен и сравним начин, без дребен шрифт и скрити разходи.

Условията приложими към разплащателните услуги и свързаните с тях информационни процедури следва да бъдат прозрачни.

Тегленето на пари в брой от банкомати следва да бъде доколкото е възможно безплатно, независимо от това на коя банка принадлежи банкоматът.

Препоръка № 5 (относно извънсъдебно уреждане на правни спорове)

Държавите членки следва да гарантират наличието на подходящи и ефективни процедури на обжалване за извънсъдебно уреждане на спорове, евентуално при използване на вече съществуващи механизми, когато е целесъобразно.

Държавите членки следва да гарантират въвеждането на подходящи и ефективни процедури за подаване и разглеждане на жалби и обезщетяване за извънсъдебното уреждане на спорове относно правата и задълженията, установени съгласно принципите, определени в законодателството, приложимо към доставчиците на разплащателни услуги и потребителите. Тези процедури за подаване и разглеждане на жалби и обезщетяване, на национално или трансгранично равнище, следва да са достъпни в съответствие с приложимото право. FIN NET може да участва в решаването на спорове, когато е уместно.

Органите на равнище държави членки, които имат за задача да следят за спазването на закона в тази област следва да разработят процедури, основани на най-добри практики за банковите институции и да насърчават въвеждането им навсякъде на териториите на своите държави. Комисията също следва да бъде информирана за развитието в тази област. Инициативи на Комисията като Europe Direct или SOLVIT и национални институции, като финансовите омбудсмани и потребителските организации, които получават жалби от гражданите, свързани с достъп до банкови услуги, също следва да информират Комисията за своите констатации и заключения, тъй като те отразяват проблемите, с които обикновените граждани се сблъскват.

Съответните национални органи следва да изучават случаите на най-добри практики и да предприемат стъпки срещу всяко действие от страна на банковите институции, което нарушава правата на потребителите да имат основна разплащателна сметка.

Препоръка № 6 (относно транспонирането и прегледа)

Не по-късно от три години след влизането в сила на настоящия законодателен акт на Съюза Комисията следва да представи на Европейския парламент и на Съвета подробен доклад относно неговото транспониране и прилагане. Освен това в този доклад следва да бъде разгледан въпросът относно необходимостта от допълнителни мерки и евентуално от предложения за адаптиране или изменение на законодателния акт на Съюза.

Държавите членки следва да гарантират, че доставчиците на разплащателни услуги предоставят редовно на националните органи точна информация относно броя на откритите основни разплащателни сметки, броя на отхвърлените заявления за откриване на сметка, основанията за тези откази, закриването на тези сметки и свързаните с тези сметки разходи.

Комисията следва да разгледа получените данни и да изготви заключения относно ефективността на този инструмент както за лицата без банкова сметка, така и за мобилните работници. Ако е необходимо, тя следва да изготви съответни предложения за по-нататъшното развитие на правото на Съюза в тази област.

РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ

Дата на приемане	8.5.2012 г.
Резултат от окончателното гласуване	+ : 36 - : 0 0 : 1
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Pablo Arias Echeverría, Adam Bielan, Jorgo Chatzimarkakis, Sergio Gaetano Cofferati, Birgit Collin-Langen, Cornelis de Jong, Christian Engström, Vicente Miguel Garcés Ramón, Evelyne Gebhardt, Mikael Gustafsson, Małgorzata Handzlik, Илиана Иванова, Sandra Kalniete, Edvard Kožušník, Toine Manders, Hans-Peter Mayer, Franz Obermayr, Sirpa Pietikäinen, Mitro Repo, Zuzana Roithová, Heide Rühle, Christel Schaldemose, Andreas Schwab, Catherine Stihler, Róza Gräfin von Thun und Hohenstein, Emilie Turunen, Bernadette Vergnaud, Barbara Weiler
Заместник(ци), присъствал(и) на окончателното гласуване	Raffaele Baldassarre, Marielle Gallo, Anna Hedh, Emma McClarkin, Антония Първанова, Konstantinos Poupakis, Olle Schmidt, Sabine Verheyen
Заместник(ци) (чл. 187, пар. 2), присъствал(и) на окончателното гласуване	Joseph Cuschieri

РЕЗУЛТАТ ОТ ОКОНЧАТЕЛНОТО ГЛАСУВАНЕ В КОМИСИЯ

Дата на приемане	31.5.2012 г.
Резултат от окончателното гласуване	+: 37 -: 2 0: 0
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Burkhard Balz, Elena Băsescu, Udo Bullmann, Nikolaos Chountis, George Sabin Cutaș, Leonardo Domenici, Derk Jan Eppink, Diogo Feio, Elisa Ferreira, Ildikó Gáll-Pelcz, Jean-Paul Gauzès, Sven Giegold, Sylvie Goulard, Liem Hoang Ngoc, Othmar Karas, Wolf Klinz, Jürgen Klute, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Philippe Lamberts, Werner Langen, Astrid Lulling, Arlene McCarthy, Ivari Padar, Alfredo Pallone, Olle Schmidt, Edward Scicluna, Peter Simon, Ivo Strejček, Sampo Terho, Marianne Thyssen, Ramon Tremosa i Balcells, Pablo Zalba Bidegain
Заместник(ци), присъствал(и) на окончателното гласуване	Sophie Auconie, Thijs Berman, Philippe De Backer, Roberto Gualtieri, Danuta Maria Hübner, Olle Ludvigsson, Mario Mauro